

קונטרס

בְּרַכַּת הַפְּרוֹת

יבאר מעלת הנזֶהר בְּבְרָכוֹת הַנְּהַנִּין, וְאִיךְ מִמְּשִׁיךְ עַל
עֲצָמוֹ אֹר וְזִיו וְחַיִּים וְדְבָקוֹת הַבוֹרָא יתְבַרַךְ שְׁמוֹ,
וּמְתַקֵּן אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַמְּגַלְגְּלוֹת בָּהֶם, וּמַעֲלָה
אוֹתָם לְשָׁרָשׁם.

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵי
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תְלָמִידוֹ, מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נַתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמָרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרַסֵּלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁהָאֲר"י הַקָּדוֹשׁ הַקָּפִיד מְאֹד
שְׂיִבְרְכוּ בְרַבַּת הַפְּרוּת בְּכֹנֶנָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי אָמַר,
אֲשֶׁר בְּפְרוּת הַשָּׂדֶה יֵשׁ גְּלָגוּלִים, וְהֵם בָּאִים אֶל
הָאָדָם שְׂיִתְקַן אוֹתָם, וְעַל-יְדֵי שְׂמִבְרָכִים אֶת הַבְּרָכָה
בְּכֹנֶנָה, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִים אֶת אֱלֹהֵי הַנְּשָׁמוֹת
הַמְּגַלְגָּלוֹת בָּהֶם, וְכִשְׂאִין אָדָם מְבָרֵךְ בְּרַבַּת הַפְּרוּת
בְּכֹנֶנָה, אֲזִי גוֹרֵם קְלָקוּל לַנְּשָׁמוֹת הָאֱלֹהִים, וְהֵם
נוֹקְמִים בּוֹ; וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד
בְּבְרָכוֹת הַנִּהְנִיין וּבְבְרַבַּת הַפְּרוּת, לְבָרֵךְ בְּכֹנֶנָה
גְדוֹלָה מְאֹד, וְאִז אִם הָאָדָם מְבָרֵךְ בְּכֹנֶנָה, נִתְּוֶסֶף
לוֹ אוֹר וְזִיו וְנֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה שְׁלוֹ, כִּי הוּא מַעֲלָה
אֶת אֱלֹהֵי הַנְּשָׁמוֹת הַמְּגַלְגָּלוֹת בָּהֶם.

(אמרי מוהרא"ש. חלק ב'. סימן תרעז).

קוֹנְטֵרַס

בְּרַכַּת הַפְּרוֹת

א.

תָּנוּ רַבָּנָן, אָסוּר לוֹ לְאָדָם, שְׂיִהְיֶה מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה, וְכָל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא
בְּרָכָה — מַעַל. מֵאִי תִקְנֶתִיָּה? יֵלֵךְ אֶצֶל חָכָם. יֵלֵךְ
אֶצֶל חָכָם, מֵאִי עֶבֶד לִיָּה? הָא עֶבֶד לִיָּה אִיסוּרָא,
אֵלָא אָמַר רַבָּא: יֵלֵךְ אֶצֶל חָכָם מֵעֵיקְרָא וּיְלַמְדֵנוּ
בְּרָכוֹת, כִּדִּי שְׂלֵא יָבוֹא לְיַדִּי מְעִילָה. אָמַר רַב
יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
בְּלֹא בְּרָכָה כְּאֵלוֹ נֶהֱנֶה מִקְדָּשֵׁי שָׁמַיִם. שְׁנַאֲמַר
(תְּהִלִּים כד, א): "לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ", רַבִּי לִוִּי רָמִי:
כְּתִיב "לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ", וְכְתִיב (תְּהִלִּים קטו,
טז): "הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לֵה' וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי-אָדָם",

לֹא קָשִׁיָּא — פָּאן קָדָם בְּרַכָּה, פָּאן לְאַחַר בְּרַכָּה. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַר פֶּפְאָה: כָּל הַנְּהַנְהָ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרַכָּה כְּאִלוֹ גּוֹזֵל לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּכְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי כח, כד): "גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ, וְאִמַּר אֵין פֶּשַׁע חָבַר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית". וְאֵין אָבִיו אֱלֹא הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לב, ו): "הֲלוֹא הוּא אָבִיךָ קִנְיָךְ", וְאֵין אִמּוֹ אֱלֹא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי א, ח): "שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תִּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ". מֵאִי חָבַר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַר פֶּפְאָה, חָבַר הוּא לִירְבָעָם בֶּן נִבְט שֶׁהִשְׁחִית אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים (בְּרַכּוֹת לה.); הָרִי מִי שְׁאִינוֹ נִזְהָר בְּבְרַכּוֹת הַנְּהַנִּין, נִקְרָא גּוֹזֵל, וְהוּא חָבַר לִירְבָעָם בֶּן נִבְט, שֶׁהָיָה חוֹטֵא וּמַחְטִיא אֶת הָרַבִּים. וְלִכֵּן צְרִיכִים לְהִזְהָר מְאֹד מְאֹד בְּבְרַכּוֹת הַנְּהַנִּין תְּחִלָּה וְסוּף. וְכַתֵּב הַרְמַב"ם (פֶּרֶק א' מֵהַלְכוֹת בְּרַכּוֹת, הַלָּכָה ב'): מִדְּבָרֵי סוּפְרִים לְבָרֶךְ עַל כָּל מֵאֲכָל תְּחִלָּה וְאַחֲרֵי-כֵן יִהְיֶה מִמֶּנּוּ, וְאַפְלוֹ גִתְכּוֹן לְאָכֹל אוֹ לְשִׁתּוֹת כָּל שֶׁהוּא — מְבָרֵךְ, וְאַחֲרֵי-כֵן יִהְיֶה, וְכֵן אִם הָרִיחַ רִיחַ טוֹב — מְבָרֵךְ, וְאַחֲרֵי-כֵן יִהְיֶה מִמֶּנּוּ, וְכָל הַנְּהַנְהָ בְּלֹא בְּרַכָּה — מְעַל. וְכֵן מִדְּבָרֵי סוּפְרִים לְבָרֶךְ אַחֲרַי כָּל מֵה שִׁיאֲכַל וְכָל מֵה שִׁישִׁתָּה, וְהוּא

שִׁישְׁתָּה רְבִיעִית וְהוּא שְׂיֹאכַל כּוֹזֵית. וְכָתַב מוֹהֲרַנְ"ת
 ז"ל (לקוטי הלכות, בציעת הפת, הלכה ב'): סוד הענין
 של ברכת הנהנין, שצריך לברך על כל דבר של
 העולם הזה, כי אסור להנות מן העולם הזה בלא
 ברכה, כי כל אדם צריך לדבק את מחשבתו
 בעלמא דאתי, ולפרש את עצמו מן העולם הזה
 מכל וכל, כי זכאה מאן דלא איתהני מדיליה כלום,
 כמו שכתוב בזהר הקדוש (תרומה קמא:); ועל-כן
 בכל ההכרחיות שאנו מברחין לקח מהן העולם
 הזה, כגון: אכילה ושתייה וכיוצא, שמברחין לקיום
 האדם, צריכין לברך על ההנאה שנהנין מזה
 העולם, ועל-ידי-זה אנחנו כוללים ומעלים את
 הדברים הללו של העולם הזה בתוך בחינת עולם
 הבא; כי זה עקר העולם הבא, שנתגלית אמתת
 מציאותו יתברך, ומשתעשעים בשעשוע עלאה.
 נמצא, כשאנו מברכין על איזה דבר ומהללין אותו
 יתברך על אותו הדבר, נמצא, שנעשה מדברי
 העולם הזה שבת והודאה אליו יתברך, כי על-ידי
 הדבר הזה אנו מודים ומברכין אותו יתברך,
 ועל-כן על-ידי-זה נכלל הדבר הזה של העולם
 הזה שאנו מברכין עליו בתוך העולם הבא, כי
 הברכה וההודאה שאנו מברכים ומהללים את

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ סוּד הַבְּרָכָה שְׁמִבְרָכִין עַל כָּל דְּבַר שְׁנֵהֲנִים מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה נִכְלָל בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה. וְעַל-כֵּן נִתְקַנּוּ כָּל הַבְּרָכוֹת בְּלִשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ, כִּי הַבְּרָכָה וְהַהוֹדָאָה הִיא בְּעֶצְמָהּ סוּד לִשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַהוֹדָאָה וְהַבְּרָכָה נִשְׁלַם הַדְּבוּר, שֶׁהוּא סוּד לִשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא מִקֹּדֶשׁ אֶת לִשׁוֹנוֹ עַל-יְדֵי דְבוּרִים קְדוּשִׁים, שְׁמֵהֲלָלִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ סוּד הַמְשַׁכַּת קְדוּשַׁת שַׁבָּת — רוּחָנִיּוֹת אֱלֻקוֹת, לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל — תְּכֵלִית הַגְּשָׁמִיּוֹת; כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא חֹל, בְּחִינַת עוֹלָם הַפְּרוּד, מְעַרְב טוֹב וְרָע, שְׁזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה, שֶׁבָּהֶם מְעַרְבִים בְּחִינַת טוֹב וְרָע כְּפִדּוּעַ, וְשַׁבָּת הִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, גְּלוּי אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתְכֵלִית הַהֲתַגְּלוּת; וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שְׁמִבְרָכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל דְּבָרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּגוֹן: בְּרַכַּת הַפְּרוּת אוֹ בְּרַכַּת הַנְּהַנִּין, אוֹ בְּרַכַּת הַמְצוּוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁכַּת קְדוּשַׁת שַׁבָּת שֶׁהִיא הָאֶרֶץ הָעוֹלָם הַבָּא לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם גְּשָׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ סוּד הַתַּגְּלוּת אֲחֻדוֹת

הפשוט יתברך, שעקר ההתגלות היא על-ידי פעלות משתנות דיקא, דהינו כשכל הפעלות משתנות הנכללות באחדות הפשוט יתברך, שנתגלה שכלם נמשכין מאחד הפשוט יתברך, וזה נעשה על-ידי הברכה שאנו מברכין על דברי העולם הזה, שהם כלם בחינת פעלות המשתנות; כי הדברים של העולם הזה משנים זה מזה במראה, בטעם ובריח, וכשאנו מברכין עליהם ומהללים ומודים לו יתברך שבראם, נמצא שנתגלה שכלם נמשכים מאחד הפשוט יתברך שמו שבראם. נמצא, שעל-ידי הברכה נעשית התגלות אחדות הפשוט יתברך מפעלות משתנות, שזה יקר מאד אצלו יתברך. ועתה נכון מאד מה שמצינו כמה ברכות פרטיות ומבררות והן חשובות יותר מברכות כלליות, כמבאר בשלחן ערוך (הלכות ברפת הפרות); ולכאורה הדבר תמוה, מה חלוק יש אם אנו מברכין אותו בכלל או בפרט? אף על-פי הנ"ל הדבר מבאר היטב, כי כל מה שמברכין אותו יתברך על דבר פרטי יותר, נתגלית יותר אחדות פשוט מפעלות משתנות ביותר, וכל מה שהפעלות משתנות ופרטיות ביותר, יקר וחשוב כשנתגלה גם מהן אחדות

הַפְּשׁוּט יִתְבַּרֵּךְ. נִמְצָא, שֶׁכָּל מֵה שֶׁמְבָרְכִין עַל כָּל דְּבַר פְּרָטִי וּמִיָּחַד יוֹתֵר, נִתְגַּלָּה בְּיוֹתֵר אֶחָדוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ הַפְּשׁוּט, כִּי נִתְגַּלָּה אֶחָדוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ מִפְּעֻלוֹת הַמְּשִׁתַּנּוֹת בְּפְרָטִיּוֹת, כִּי עֶקֶר הַחֲשִׁיבוֹת הַתְּגַלּוֹת אֶחָדוֹת הַפְּשׁוּט יִתְבַּרֵּךְ, הוּא דִּיקָא כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה מִפְּעֻלוֹת מְשִׁתַּנּוֹת; וְעַל-כֵּן כָּל מֵה שֶׁהַפְּעֻלוֹת מְשִׁתַּנּוֹת וּפְרָטִיּוֹת בְּיוֹתֵר, יָקָר וְחָשׁוּב בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה גַּם מֵהֵן אֶחָדוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ. וְנִמְצָא, כְּשֶׁמְבָרְכִין בְּכָלֵל 'שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדַבְּרוֹ', אֵין הַבְּרָכָה חֲשׁוּבָה כָּל-כָּף כְּמוֹ שֶׁמְבָרְכִין עַל אֵיזָה דְּבַר פְּרָטִי, כְּגוֹן: 'בוֹרָא פְּרִי הַגָּפֶן', כִּי עַל-יְדֵי בְּרַכַּת 'שֶׁהַכֹּל', אֵין נִתְגַּלָּה כָּל-כָּף בְּפִירוּשׁ בְּחִינַת אֶחָדוֹת הַפְּשׁוּט יִתְבַּרֵּךְ מִפְּעֻלוֹת מְשִׁתַּנּוֹת, מֵאַחַר שֶׁמְבָרְכִין עַל כָּל הַבְּרִיאָה בְּכָלֵל, אֲבָל כְּשֶׁמְבָרְכִין עַל אֵיזָה דְּבַר פְּרָטִי, נִתְגַּלָּה מִפְּעֻלוֹת מְשִׁתַּנּוֹת וּפְרָטִיּוֹת אֶחָדוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ; וְעַל-כֵּן בְּרַכַּת 'שֶׁהַכֹּל' הִיא קְטַנָּה בְּמַעְלָה מְבָרְכוֹת פְּרָטִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֶׁם בִּשְׁלַחַן עָרוּף. וְעֶקֶר הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת, כִּי הַחֲכָמָה מְחַיָּה אֶת הַכֹּל, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁמְלַבֶּשֶׁת הַדַּעַת בְּיוֹתֵר, הוּא יוֹתֵר חָשׁוּב, וּמְבָרְכִין עָלָיו בְּרָכָה חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר, דְּהֵינּוּ בְּרָכָה פְּרָטִית, כִּי מִחֲמַת חֲשִׁיבוֹתוֹ קוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁתְּקַנּוּ

חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים עַל כַּמָּה דְבָרִים, הֵינּוּ מִחֲמַת
 שְׂמֵלֶכֶשׁ בּוֹ דַעַת בְּיוֹתֵר, וְהַדַּעַת הוּא הָעוֹלָם הַבָּא,
 כִּי זֶה עֶקֶר הָעוֹלָם הַבָּא, דִּהְיֵנוּ לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
 וְלַהוֹדוֹת וּלְבָרַךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן בְּכָל מָה שְׂיֵשׁ
 בּוֹ בְּחִינַת דַּעַת בְּיוֹתֵר הוּא נִכְלָל בְּיוֹתֵר בְּעוֹלָם
 הַבָּא, וַיְכוּלִים לְבָרַךְ עָלָיו בְּרָכָה חֲשׁוּבָה יוֹתֵר,
 דִּהְיֵנוּ בְּרָכָה פְּרָטִית, דִּהְיֵנוּ לְכָלֵל אוֹתָהּ הַפְּעֻלָּה
 בְּפָרֵט בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂיֵהִיָּה נִכְלָל בְּאַחַדוֹתָיו
 יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּדַעַת, שְׂכָל מָה שֶׁהַדַּעַת יוֹתֵר
 גְּדוּלָּה, מְשִׁיגִין בְּיוֹתֵר אַחַדוֹת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ,
 וְנִכְלָלִין בְּיוֹתֵר פְּעֻלוֹת הַמְּשַׁתְּנוֹת, וּבְפָרֵטִיּוֹת
 בְּאַחַדוֹת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב',
 סִימָן ב'); וְעַל-כֵּן אֲשָׁרִי מִי שֶׁנִּזְהָר מְאֹד בְּבִרְכוֹת
 הַנְּהַנִּין וּבִבְרָכוֹת פְּרָטִיּוֹת, וּמְבָרַךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל
 פָּרֵט וּפָרֵט מֵעֶסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבְפָרֵט בְּדַבָּר מְאֹכֵל
 הוּא נִזְהָר מְאֹד לְבָרַךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינּוּ אוֹכֵל שׁוּם
 מְאֹכֵל לְפָנָי שֶׁמְבָרַךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא
 כּוֹלֵל אֶת הַדָּבָר הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי אֶל תְּכֵלִית
 הַרוּחָנִיּוֹת, וְדִיקָא עַל יְדוֹ נִתְגַּלָּה אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם; וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁנִּזְהָר לְבָרַךְ בְּרָכוֹת
 הַנְּהַנִּין תְּחִלָּה וְסוּף, יִתְבָּרַךְ מִפִּי אֵל עֲלִיוֹן, וַיִּמְשִׁיךְ
 עַל עֲצָמוֹ אוֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ

שְׁמוֹ; כִּי הַבְּרָכָה הִיא בְּסוּד הַבְּרָכָה הָעֲלִיּוֹנָה, כִּי
 בָּזָה שֶׁהָאָדָם מְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא
 מִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּעוֹלָם; וְעַל-כֵּן הַפְּלִיגוּ
 כָּל-כֶּף חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל מַעַלַת הָאָדָם הַזּוֹכָה
 לְבָרֵךְ בְּרָכוֹת פְּרֻטִיּוֹת עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוּא נִהְנֶה
 מֵהֶם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים
 לֵד): אִם אָכַלְתָּ מִפְּרוֹת הָאָרֶץ אוֹ מִן הָאֵילָן, הֲוִי
 מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, שְׂאֵם אָכַלְתָּ וְלֹא בִּרְכָתָ, אַתָּה גּוֹזֵל
 אֶת הַפְּרוֹת וְאֶת הָאֵילָן, וְאִם אָכַל אָדָם וּבִרְךָ, הוּא
 מִמְּלִיךָ לְבוֹרְאוֹ; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁנִּזְהָר לְבָרֵךְ בְּרָכוֹת
 הַפְּרוֹת וּבְרָכוֹת הַנֶּהֱנִין תִּחְלָה וְסוּף, שְׂאֵז יִתְבָּרֵךְ
 מִפִּי אֵל עֲלִיּוֹן, וְיִמְשְׁכוּ עָלָיו אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים, וְיִהְיֶה
 דְּבוּק בְּחַי הַחַיִּים תָּמִיד.

ב.

פְּתַב רַבִּי חַיִּים וַיִּטְאַל ז"ל (שַׁעַר רוּחַ-הַקְּדֹשׁ):
 אָמַר לִי מוֹרֵי ז"ל [הָאֶרֶץ הַקְּדוֹשׁ], כִּי עָקַר הַשָּׂגַת
 הָאָדָם אֶל רוּחַ-הַקְּדֹשׁ, תְּלוּיָה עַל-יַדֵּי כְּוֹנֵת הָאָדָם
 וְזִהְיוּת בְּכָל בְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין, לְפִי שֶׁעַל יָדָם מִתְבַּטֵּל
 כַּח אוֹתָן הַקְּלָפוֹת הַנֶּאֱחָזוֹת בַּמְּאֻכָּלִים הַחֲמָרִיִּים,
 וּמִתְדַבְּקִין בָּהֶן בְּאָדָם הָאוֹכֵל אוֹתָם, וְעַל-יַדֵּי

הַבְּרָכוֹת שֶׁעָלֶיהָ הֵנְאָמְרוֹת בְּכוֹנָה, הוּא מְסִיר מֵהֶם
הַקְּלָפוֹת הָהֵם, וּמְזַכֵּךְ הַחֹמֶר שֶׁלוֹ, וְנַעֲשֶׂה זֶךְ וּמוֹכֵן
לְקַבֵּל קְדֻשָּׁה, וְהַזְהִירָנִי מְאֹד בְּזֶה. וְכָתַב מוֹהֲרַנְ"ת
ז"ל (לְקוֹטֵי-הַלְכוֹת, דְּבָרִים הַבָּאִים בְּסַעֲדָה, הַלְכָה ד') :
עַקֵּר הַבְּרָכָה שֶׁאָדָם מְבָרֵךְ עַל מֵאֲכָלוֹ תַּחֲלָה וְסוֹף,
שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַדֵּשׁ אֶת הַמֵּאֲכָל שֶׁאוֹכֵל שִׁיְהִי נִזְוֵן
מִסְטָרָא דְקְדֻשָּׁה, הוּא כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת שֶׁאָדָם
מְבָרֵךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ
אוֹר וְזִיו וְחַיִּית וְדַבְּקוֹת מִבְּרָכָה עֲלִיוֹנָה; כִּי עַקֵּר
הַבְּרָכָה לְגַלוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם,
וְהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמְהַיֶּה אוֹתוֹ בְּכָל רֵגַע מִחֻדָּשׁ,
שְׁזֶה סוּד (אָבוֹת, פָּרָק ה') : בַּעֲשָׂרָה מֵאֲמוֹת נִבְרָא
הָעוֹלָם, שֶׁהוּא כָּלֵל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלָה
כָּל הַתּוֹרָה, וְהֵם עֲשָׂר סְפִירוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם,
וְהֵם עֲשָׂר קְדֻשּׁוֹת הַטְּבוּעוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן
עַקֵּר קְדֻשַׁת הָאֲכִילָה נִמְשַׁכֶּת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּשָּׁם
עַקֵּר הַשִּׁפְעַת שֶׁל הַמְּזוּן וְהָאֲכִילָה, כִּי כָּל הַפְּרִנָּסָה
וְכָל הַהִשְׁפָּעוֹת בָּאוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָל הָאֲרָצוֹת
מִתְמַצִּית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵן שׁוֹתוֹת, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל
(תַּעֲנִית י') אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִשְׁקָה אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא בְּעֲצָמוֹ וְכוּ', אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָהּ מִי גִשְׁמִים,
וְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ מִי תִמְצִית שׁוֹתָהּ, וְעַל-כֵּן כָּל

הַמְצוֹת הַתְּלוּיֹת בַּלֶּחֶם, כְּגוֹן: תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וְחֻלָּה וְכוּ' — הַכֹּל תְּלוּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם מִתְּגַלָּה אֲמַתֵּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי נֹרָא וְנִפְלְא מְאֹד, בְּסוּד (דְּבָרִים יא, יב): "תְּמִיד עֵינֵי הַיְי"ה אֵלֶיךָ בָּה מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה"; וְעַל-כֵּן עֶקֶר כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁצָּרִיכִים לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוּף, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְקַדְּשִׁים אֶת הַמֵּאֲכָל שְׂאוֹכְלִים, שֶׁיְהִיָּה נִזּוֹן מִסֵּטְרָא דְקַדְשָׁה הִיא עַל-יְדֵי הַמְשַׁכֵּת קַדְשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם, שֶׁיִּתְגַּלָּה לְכֻלָּם אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל בְּכֹל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּמָסַר אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאמָרָם ז"ל (בְּמִדְבָר רַבָּה, פְּרָשָׁה כג, סִימָן ז'): אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְמַשָּׁה, הֵן הָאֶרֶץ חֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאמַר (דְּבָרִים יא, יב): "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דוֹרֵשׁ אוֹתָהּ תְּמִיד", וַיִּשְׂרָאֵל חֲבִיבִין עָלַי, שֶׁנֶּאמַר (שָׁם ז, ח): "כִּי מֵאֲהַבֵּת ה' אֶתְכֶם", אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲנִי אֲכַנִּים אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן חֲבִיבִין עָלַי לְאֶרֶץ שְׁחֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאמַר: "כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן"; כִּי כָּל בְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין לְמַדּוֹ חֲכַמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִבְּרַכַּת הַמְּזוֹן, כְּמֵאמָרָם ז"ל (בְּרָכוֹת כא.): הַשְׁתָּא לְאַחֲרֵי מְבָרַךְ, לְפָנָיו לֹא כָּל שְׂכָן; וְעֶקֶר בְּרַכַּת הַמְּזוֹן הוּא לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל

שָׁנַתָּן לָנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ה', י'):
 "וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ
 הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ", וְהִדְבַּר תְּמוּנָה לְכַאוּרָה מְאֹד,
 מָה עֲנִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבֵרַכַת הַמֵּאֲכָל שְׂאֵכֵל, כִּי
 לְפִי הַשֵּׁכֵל הַפָּשוּט עֵקֶר הַבְּרָכָה הוּא לְבָרֵךְ אֶת
 הַשֵּׁם עַל הַמְּזוֹן שָׁנַתָּן לָנוּ, וְהִיא רְאוּי לְכַתֵּב
 "וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְכוּ', עַל הַמֵּאֲכָל וְהַמְּזוֹן
 שָׁנַתָּן לָךְ", וּמָה עֲנִין "וּבֵרַכְתָּ אֶת הַשֵּׁם אֱלֹהֶיךָ עַל
 הָאָרֶץ וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ"? אַךְ בְּאֵמַת עֵקֶר
 הַמְּזוֹן וְהַמֵּאֲכָל נִמְשָׁךְ רַק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשֵּׁם
 עֵקֶר קִדְשֵׁת הָאֲכִילָה הַנִּמְשַׁכֶּת עַל-יַדֵי הַבְּרָכָה, כִּי
 עֵקֶר הַקִּדְשָׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאוֹכְלִין
 צְרִיכִין לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם, כִּדֵי לְהַמְשִׁיךְ קִדְשָׁה עַל
 הַמְּזוֹן שְׂאֵכֵל, כִּדֵי שֶׁהַחַיּוֹת הַנִּמְשַׁכֶּת עַל-יַדֵי
 הַמֵּאֲכָל תִּהְיֶה נִמְשַׁכֶּת מִסֵּטְרָא דְקִדְשָׁה, עַל-כֵּן
 צְרִיכִין לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 דִּיקָא, עַל שָׁנַתָּן לָנוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה וְרַחֲבָה, וְעַל-יַדֵי-
 זֶה דִּיקָא מִמְשִׁיכִין קִדְשֵׁת הָאֲכִילָה; כִּי עֵקֶר
 הַקִּדְשָׁה נִמְשַׁכֶּת מִשֵּׁם, וּמִבְּרַכַת הַמְּזוֹן לְמַדּוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת
 נִמְשַׁכּוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֵׁם עֵקֶר הַבְּרָכָה
 וְהַקִּדְשָׁה, כִּי עֵקֶר הַבְּרָכָה שְׂמֵבְרָכִין עַל כָּל דְּבַר

הוא לגלות שהשם יתברך ברא את הדבר, כמו שאנו מברכין המוציא לחם מן הארץ, 'שהכל נהיה בדברו', 'בורא פרי העץ', 'בורא פרי האדמה' וכו', ועל-ידי שמגלין שהשם יתברך ברא את הדבר הזה, על-ידי-זה נתגלה קדשת ארץ ישראל, כי עקר קדשת ארץ ישראל נמשך מזה, על-ידי שיודעים ומאמינים שהשם יתברך ברא העולם ומלואו, ועל-כן לפני כניסת ארץ ישראל, לא היה שיך שלמות ברכת המזון, כמאמרם ז"ל (במדבר רבה, פרשה כג, סימן ז'): "כי אתם באים אל ארץ כנען", הלכה עד שלא נכנסו לארץ כיצד היו מברכים על המזון? שנו רבותינו עד שלא נכנסו לארץ ישראל היו מברכין ברכה אחת: "הזן את הכל", משנכנסו לארץ ישראל היו מברכין "על הארץ ועל המזון", משחרבה — הוסיפו "ובנה ירושלים", משנקברו הרוגי ביתר הוסיפו: ה"טוב והמיטיב", ה"טוב" — שלא הסריחו, והמיטיב — שזכו לקבורה. ואין לך חביבה מכלם יותר מברכת "על הארץ ועל המזון", שפך אמרו חכמינו: כל מי שאינו מזכיר בברכת המזון — על הארץ ועל המזון, ארץ חמדה וברית ותורה וחסים, לא יצא ידי חובתו. אמר הקדוש-ברוך-הוא:

חֲבִיבָה עָלַי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִן הַכֹּל, לָמָּה? שְׁאֲנִי
תָּרַמְתִּי אוֹתָהּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְחֻזְקָא ל כ, ו): "בַּיּוֹם
הַהוּא נִשְׂאֲתִי יָדַי לָהֶם לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל
אֶרֶץ אֲשֶׁר תָּרַמְתִּי לָהֶם זָבַת חֶלֶב וְדַבֵּשׁ, צְבִי הִיא
לְכָל הָאֲרָצוֹת". וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְרֵמְיָה ג, יט): "וְאֲתָן
לְךָ אֶרֶץ חֲמֻדָּה נִחְלַת צְבִי צְבָאוֹת גּוֹיִם"; וְלִכֵּן כָּל
זְמַן שֶׁהָיוּ עִם יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
וְהַשְׂכִּינָה הָיְתָה גְלוּיָהּ לְכֹל, אֲזַי חָלָה הַנְּבוּאָה
וְשׁוֹרָה עַל הָרְאוּיִים לְכָף, וְגָלוּ אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
יְתַבְרַךְ בְּגִלּוּי רַב לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲךָ מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ
גְּלִינוּ מֵאֲרָצֵנוּ וְנִתְרַחֲקֵנוּ מֵאֲדַמְתָּנוּ, וְגָלָה כְּבוֹדֵנוּ,
וְנִסְתַּלְקָה רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ וְהַנְּבוּאָה, וּבָאוּ זָרִים וְחָלְלוּהָ,
וְעַל-כֵּן צָרִיף לְמָסוֹר אֶת נַפְשׁוֹ עַל אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה
בוֹ יְתַבְרַךְ, וְלַחֲפֹשׂ וּלְבַקֵּשׁ תָּמִיד אַחַר הָאֱלֹקוֹת
שֵׁשׁ בְּכָל דְּבָר, וּבְפִרְטוּיֹת בְּדַבָּר מֵאֲכָל. וְלִכֵּן
צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לְבָרֵךְ בְּכּוֹנֵה גְדוּלָּה, בְּעֵת
שֶׁאוֹכֵל אֵיזָה מֵאֲכָל אוֹ אֵיזָה פְּרִי, כִּי עַל-יָדַי זֶה
הַבְּרָכָה הוּא מִמְּשִׁיף אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יְתַבְרַךְ
לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּמְגַלָּה אֶת קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ; כִּי בְּאֲמַת הַסְטֵרָא אַחֲרָא
וְהַקְּלָפוֹת יוֹנְקִים מִהַקְּדוּשָׁה, וְעַל-כֵּן הֵם הַתְּפִשְׁטוּ
כָּל-כָּף לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת אֶת קִדְשַׁת אֶרֶץ

יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ נַעֲלַמְת וְנִסְתַּרְת
 הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְנִתְמַלְא כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ
 בְּכַפִּירוֹת וְאִפִּיקוֹרְסוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, אֲשֶׁר לֹא
 הָיָה כְּזֹאת מִימֹת עוֹלָם, וּבְפֶרֶט בְּדוֹר הָאֲחֵרוֹן
 שֶׁהִתְפַּשְׁטוּ שָׁם הָעַרְב־רַב מְאֹד, וּמְדַבְּרִים בְּגִלּוֹי
 נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְנִגְדוֹ כָּל הַקְּדוּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-
 זֶה מְגַבִּירִים אֶת הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחְרָא,
 וּמְכַשִּׁילִים אֶת כָּל־ם בְּעֵבְרוֹת חֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא
 לְצַלָּן, וְלִכְן צָרִיכִים לְמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְבָרֵךְ בְּרוֹכֹת
 הַנְּהַנִּין בְּכּוֹנֵה גְדוּלָה מְאֹד, כִּי בְּזֶה מְגַלִּים שְׂאִין
 שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵּיו יִתְבָּרֵךְ כָּל־ל, וְהַכֹּל לְכֹל
 אֲלֵקוֹת גָּמוֹר הוּא, וְכֹכֵל שֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל מְבָרֵךְ אֶת
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכּוֹנֵה גְדוּלָה, וּמְגַלֶּה אֶת אֱמֶתֶת
 מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ מְבַטְּלִים אֶת
 הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחְרָא, וְאֶת רוּחַ הַטְּמֵאָה מִן
 הָאָרֶץ, וְעַל-כֵּן הִזְהִיר הָאֲר"י הַקְּדוּשׁ מְאֹד אֶת
 תְּלָמִידוֹ רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל, שְׂיִהְיֶה נִזְהָר וְנִזְהָר
 בְּבִרְכַת הַנְּהַנִּין, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְסַלֵּק וּמְסִיר אֶת
 הַקְּלָפוֹת מִהָעוֹלָם, וְזוֹכֶה לְהַשְׁגֵּת רוּחַ-הַקְּדוּשׁ.
 וּמוֹבָא (שְׁעַר הַמְּצוּוֹת, פָּרַשְׁת עֵקֶב), שְׁעַל-כֵּן צָרִיךְ
 הָאָדָם לְהִזְהָר בְּתַכְלִית בְּבִרְכוֹת הַנְּהַנִּין, כִּי גוֹף
 הָאָדָם נִהְיֶה מֵהֶם, וּמִתְקַדֵּשׁ בְּבִרְכוֹת אֱלוֹ, וְכִמוֹ

שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים מ, ט): "וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹךְ מַעֲי", וְגוֹרֵם שְׁפַע עֲלִיּוֹן בְּאָדָם, כִּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם מְבָרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ, בְּזֶה הוּא מְגַלֶּה שֶׁגַם תְּכִלִּית גִּשְׁמִיּוֹת הָאֲכִילָה גְנוּזָה וְטְמוּנָה בָּה אֱלֻקוֹת, וְכִשְׁמַגְלִים אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא בּוֹרְחוֹת וְנִסְתְּלָקוֹת; וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְהִזְהַר מְאֹד לְבָרֵךְ בְּרֻכּוֹת הַנֶּהֱנִין וּבְפָרֵט בְּרַכַּת הַפְּרוֹת, שְׂבָהֵם מְגַלְגָּלוֹת נְפֻשׁוֹת, וְעַל-יַדֵּי בְרָכָה בְּכּוֹנֵנָה, הוּא מַעֲלֶה אוֹתָן אֶל שָׁרְשָׁן, וְהֵן בָּאוֹת אֶל תְּקוּנַן הַנְּצַחִי, וְכֵן עַל-יַדֵּי שְׁנוּזְהָרִים בְּבְרֻכּוֹת הַנֶּהֱנִין תְּחִלָּה וְסוֹף, מְבַטְלִים וּמְסַלְקִים וּמְגַרְשִׁים אֶת הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא וְהָעֶרְב־רַב מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל-יַדֵּי כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה שֶׁבַר יִשְׂרָאֵל מְבָרֵךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, הוּא מִמְּשִׁיךְ גְּלוּי אֱלֻקוֹת בְּמַדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד, עַד שְׁנַתְעוֹרְרִים הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא וְהָעֶרְב־רַב, כִּי הֵם אֵינָם יְכוּלִים לְסַבֵּל אֶת הָאוֹר; וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי הָאִישׁ הַזּוֹכָה בְּעֵתֵים הַלְלוֹ לְחִנּוּךְ אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו בְּבְרֻכּוֹת, שְׂיִהְיוּ רְגִילִים לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל מֵאֲכָל וּמֵאֲכָל, וְצָרִיכִים לְהִתְחִיל לְלַמֵּד עִמָּהֶם אֶת בְּרֻכּוֹת הַנֶּהֱנִין כְּשֶׁהֵם עֹדִין קְטַנֵּי קְטַנִּים, וְדִיקָא עַל-יַדֵּי-זֶה מְבַטְלִים אֶת הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא וְהָעֶרְב־רַב מֵהֶם, שֶׁלֹּא תִהְיֶה לָהֶם שׁוֹם

שְׂיָכוֹת עִמָּהֶם, כִּי הֵם כּוֹפְרִים לְגַמְרִי, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן; וְכַשְּׁמִבְרָכִים בְּרָכוֹת לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלִּים שְׁעֵשׂוּעִים גְּדוּלִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאִין הָעֵרְב-רַב וְהַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא, יְכוּלִים לְהִתְאַחַז בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל; וְעַל-כֵּן לֹא בַחֲנָם אוֹרְבִים הָעֵרְב-רַב מְאֹד עַל תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן לֹא לָתֵן לָהֶם לְהַזְפִּיר אֶת שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמְכַל שְׂפֵן שְׁלֹא יְבָרְכוּ אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּבָרְכוֹת: בְּרַכַּת הַפְּרוֹת וּבְרָכוֹת הַנֶּהֱנִין — תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי הֵם יוֹדְעִים אֲשֶׁר עַל-יְדֵי שְׂיָבְרָכוּ בְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין, יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרִי מִן הָעוֹלָם; וְלָכֵן אֲשֶׁרִי הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה שְׂמוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְחַנּוּךְ אֶת בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם כְּשֶׁהֵם עֹדִין קְטַנֵּי קְטַנִּים, שְׂיָבְרָכוּ תְּחִלָּה וְסוֹף בְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיכוּ עַל יְלָדֵיהֶם רוּחַ-הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת רוּחַ הַבָּאָה מִן הַקְּדוֹשׁ, שְׂיֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלְאָ מְאֹד. וְאָמְרוּ (זֶהר עֵקֶב רַעֲא.): וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתָרְעֵי בְּהוּ, בְּאִינוּן דְּמִבְּרָכִין לִיה, וְתִיאוּבְתִיה בְּבָרְכָתָא דְּלִתְתָּא דְּהֵהִיא בְּרָכָתָא סְלָקָא וְאִנְהִיר בּוֹצִינָא דְּלֹא נָהִיר, וְאֲתִקִּיף לָהּ בְּתַקְפָּא תַקִּיפָא לְסְלָקָא לְעִילָא, וְעַל רְזָא דָּא כְּתִיב (שְׂמוּאֵל-א ב, ל): "כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבֵּד", אֲלִין אֲנוּן דְּמִבְּרָכִין לִיה

לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, "וּבּוֹזֵי יְקָלוּ", אֵלֵין אַנוּן דְּלֵא
מְבָרְכִין לֵיהּ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְנַעֲיִן בְּרַכְתָּא
מִפּוּמֵיהּוּ [הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂמַח בְּאֵלוּ שְׂמְבָרְכִים
אוֹתוֹ, וּמְשִׁתּוֹקֵק בְּבְרָכוֹת הָעוֹלוֹת מְלִמְטָה, כִּי
הַבְּרָכוֹת הָאֵלוּ מְדַלִּיקוֹת אוֹרוֹת עֲלִיוְנִים שְׁלֵא
הָאִירוּ לְמַעְלָה, וְהַבְּרָכָה עוֹלָה לְמַעְלָה בְּכַח גְּדוּל,
וְעַל הַמְבָרֵךְ אֵת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נֹאמֵר: "כִּי
מְכַבְּדֵי אַכְבֵּד", וְלְהַפֵּךְ מִי שְׂאִינוּ מְבָרֵךְ, עָלָיו
נֹאמֵר: "וּבּוֹזֵי יְקָלוּ"]; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׁנֹזְהָר
לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם אֵת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרַכַּת
הַנְּהַנִּין, וְכֵן מְלַמֵּד אֵת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו שִׁיְהִיוּ רְגִילִים
לְבָרֵךְ אֵת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַטְּלוּ
כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא וְהָעֶרְב־רַב מִן הָעוֹלָם,
וְיִתְבָּרְכוּ מִפִּי אֵל עֲלִיוֹן, וְיֵאִיר עֲלֵיהֶם רוּחַ-הַקְּדוּשׁ
וְנִבּוּאָה, וְיִתְקַיֵּם בָּהֶם (יוֹאֵל ג', א): "וְהָיָה אַחֲרֵי-כֵן
אֲשַׁפּוּךְ אֵת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר וְנִבְּאוּ בְּנִיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם
זְקַנְיֶכֶם חֲלָמוֹת יַחֲלֹמוּן בַּחֲוָרֵיכֶם חֲזִינוֹת יֵרְאוּ".

ג.

מוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א',
סִימָן נד), שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְצַמְצֵם עֲצָמוֹ מֵאִין

סוּף עַד אֵין תְּכַלִּית בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגְעָה,
 וּמִזְמִין לְאָדָם רְמִזִּים לְרִמּוֹז לוֹ אֵיךְ לַחְזוֹר אֵלָיו, וְכֵן
 מִזְמִין לוֹ מְאָכְלִים וּפְרוֹת מִיַּחָדִים לְפִי שׂוֹרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ
 לְהַעֲלוֹתָם לְפִי חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ, רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ, שֵׁישׁ לוֹ
 אֲזַ בְּרִגְעָה שְׂאוּכָל אֶת דְּבַר הַמְּאָכָל; וְעַל-כֵּן צְרִיכִים
 לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד מָה אוֹכְלִים וְאֵיךְ אוֹכְלִים וְכוּ',
 כִּי בְּהַדְּבָרִים הַנֶּאֱכָלִים, שֵׁם מְלַבְּשִׁים בְּיוֹתֵר נִפְשׁוֹת
 הַקְּדוּשׁוֹת, וְכָל אֶחָד מִזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְאָכֹל
 מְאָכְלִים הַשְּׂיִכִּים לְחֶלְקֵי נַפֶּשׁ, רוּחַ, נִשְׁמָה שֵׁישׁ לוֹ
 אֲזַ כְּדֵי לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ, וְזֶהוּ שְׂאָנוּ מְבָרְכִים 'בוֹרָא
 נִפְשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָם', 'וְחֶסְרוֹנָם' דִּיקָא, כִּי אֵלוֹ
 הַנִּפְשׁוֹת שְׂאוּכָל עֲתָה הֵם הַנְּצוּצוֹת שֶׁנֶּחְסְרוּ מִנַּפְשׁוֹ
 וְנָפְלוּ לְשֵׁם, וְכַעַת עַל-יַדֵּי אֲכִילָתָם הוּא מְשַׁלֵּם
 חֶסְרוֹן נַפְשׁוֹ מִמֶּשׁ. וְלִפְעָמִים אֵין לְאָדָם שׁוֹם חֶסְרוֹן
 בְּנַפְשׁוֹ, רַק שֶׁעַל-יַדֵּי אֲכִילָתוֹ הוּא מַעֲלֶה נִפְשׁוֹת
 מִשֵּׁם, וְעַל-יַדֵּי-זֶה מְאִיר עַל נַפְשׁוֹ וּמַחֲיֶה אֶת נַפְשׁוֹ
 בְּהֶאֱרָה יִתְרָה. וְזֶה בְּחִינַת 'עַל כָּל מָה שֶׁבְּרָאתָ
 לְהַחְיֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי'. וּפִרְשׁ הַר"ב שֵׁם (רַבִּי
 עוֹבְדֵיָה מְבַרְטִנוֹרָא, בְּרִכּוֹת פָּרָק ו', מִשְׁנֵה ח') דְּהֵינּוּ
 שְׂאֵפְלוּ בְּלִתֵּי אוֹתָן הַדְּבָרִים אֲפָשָׁר לְהַתְקִים, וְהֵם
 רַק לְהַחְיֹת בְּיוֹתֵר לְהוֹסִיף חַיּוֹת וְהֶאֱרָה בְּנַפְשׁוֹ,
 וְעַל-כֵּן מְבָרַךְ עַל הַחֲבִיב תְּחִלָּה, כִּי כָּל דְּבַר מוֹשֵׁךְ

עֲצְמוּ לְשֶׁרְשׁוֹ לְמָקוֹם שְׁחִינּוֹתוֹ תְּלוּי שָׁם; וְעַל-כֵּן
מֵאַחַר שְׁחִיב וּמִתְאַוָּה לוֹ אוֹתוֹ הַדָּבָר, וְדַאי יֵשׁ
שָׁם נִפְשׁוֹת הַשְּׁיִכּוֹת לוֹ אֲזַי לְחֻלְקֵי נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה
שְׁלוֹ, וְעַל-כֵּן מְבַרֵךְ עָלָיו תְּחִלָּה, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת
הַנְּפֹשׁוֹת וְעֲלִיתָן הוּא עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה, אֲבָל שְׂבָעָה
מִיָּנִים שֶׁנִּשְׁתַּבַּח בָּהֶן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם שָׂרַשׁ כָּל
הַנְּפֹשׁוֹת דְּקִדְשָׁה, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת
אֲמוֹנָה שֶׁהִיא שָׂרַשׁ הַנְּפֹשׁוֹת, וְעַל-כֵּן מִשָּׁם יֵצֵא
לֶחֶם, כִּי כָּל הַשְּׂפָעוֹת אֲכִילָה דְּקִדְשָׁה יוֹצֵא מִשָּׁם,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ ז"ל בַּמֶּאֱמָר: "וְאֲכַלְתֶּם אֶכּוֹל
וְשָׂבוֹעַ" (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן מו); כִּי כָּל
הַמֵּאֲכָלִים הֵם בְּחִינַת נִפְשׁוֹת, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם
מַעֲלָה וּקְדִימָה לְבְּרָכָה. וְזֶה שֶׁקָּבְעוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים בְּרָכָה מִיְחָדָת לַפְּרוּת, דְּהֵינּוּ 'בוֹרָא פְּרִי
הָאָדָמָה' אוֹ 'בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ', וְלֹא כָּלּוֹ אוֹתָם
בְּשָׂאָר דְּבָרִים שֶׁבְּרַכְתָּן 'שֶׁהַכֹּל', כִּי בַפְּרוּת יֵשׁ
נִפְשׁוֹת יְקָרוֹת מְאֹד, וְכֵמוֹ שֶׁהַבְּנֵי מְשִׁיחַת רַבֵּנוּ
ז"ל, וְעַל-כֵּן נִקְרָאִים פְּרִי, כִּי חֲשִׁיבוֹת הַנְּפֹשׁ
וּמַעֲלָתָהּ תְּלוּי בְּהַדְעָתָהּ, כִּי עֵקֶר גְּדוּל הַנְּפֹשׁ וַיִּנְיָקָתָהּ
הוּא מִהַדְעָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ ז"ל (עֵינֵי לְקוּטֵי-
מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָנִים כט, נו), וְכָל מֵה שֶׁהַנְּפֹשׁ
סְמוּכָה יוֹתֵר אֶל הַדְעָתָהּ הִיא חֲשׁוּבָה יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן

הם נקראים פרי; כי הדעת נקראת פרי על שם
 שהיא עושה פרות, כמו שכתב רבנו ז"ל (לקוטי-
 מוהר"ן, סימן סה), להורות שהם סמוכים אל הדעת,
 ועל-כן מיחדין להם ברכה מחמת החשיבות הזאת,
 ומזכירין בהברכה שם 'פרי', דהינו 'פרי האדמה'
 או 'העץ', וכן פרי העץ חשובין מפרי האדמה
 ויחדו להם ברכה, כי שם מלבשין נפשות יקרות
 ביותר, בבחינת "כי האדם עץ השדה" (דברים כ,
 יט), ועל-כן אם ברוך על פרות העץ בורא פרי
 האדמה — יצא, כי אותה המעלה שיש לפרות
 האדמה יש להם גם-כן, רק שהם חשובין יותר,
 אבל להפך — לא יצא, כי ברכת 'העץ' אינה
 שיכת כלל לפרי האדמה, כי אין להם אותה
 המעלה, ועל כלם אם אמר 'שהכל' — יצא (ברכות
 מ.), כי 'שהכל' כולל כלם, בבחינת 'שהכל' נהיה
 בדברו, כי מהדבור יוצאים הנפשות, בבחינת
 "נפשי יצאה בדברו" (שיר השירים ה, ו), וזה שכתוב
 בשלחן ערוך (סימן רב, סעיפים ב, ו, יח) כמה דינים
 שיש כמה דברים שאין מברכין עליהם רק בורא
 פרי האדמה, אף-על-פי שגדלים על העץ, עין
 שם; כי באמת מה שתקנו ברכה מיחדת על פרי
 העץ הוא רק מחמת חשיבותם, כי באמת לא תקנו

בְּרָכָה פְּרֻטִית עַל כָּל דְּבַר וְדַבָּר רַק מִחֲמַת חֲשִׁיבוֹת
 יִחַדּוּ לָהֶם בְּרָכָה. וְעַל-כֵּן כְּשֵׁאִינָם עֶקֶר הַפְּרִי, אִין
 לָהֶם אוֹתָהּ הַמַּעֲלָה, עַל-כֵּן אִין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם רַק
 'בוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה', וְכֵן כַּמָּה דְּבָרִים שְׁעֵדִין לֹא
 נִגְמָר בְּשׁוּל הַפְּרוֹת, אִין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם גַּם-כֵּן רַק
 'בוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה', כִּי כְּשֵׁלֹא נִגְמָר בְּשׁוּלָם עֵדִין,
 לֹא נִשְׁלָמָה הַנֶּפֶשׁ שֵׁישׁ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ ז"ל
 בְּזֶה (עֵין לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פּח); וְעַל-כֵּן
 אִין לָהֶם חֲשִׁיבוֹת, וְעַל-כֵּן אִין מְבָרְכִין עַל הַטָּפֶל
 כָּלֵל, רַק עַל הָעֶקֶר (בְּרָכוֹת מ.ד.); כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר
 כּוֹנֵת הָאָדָם וְדַעְתּוֹ, וּמֵאַחַר שֶׁזֶה עֶקֶר אֶצְלוֹ בּוֹדֵאי
 הוּא שְׁלֵמוֹת נִפְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן מְבָרֵךְ עָלָיו וּפּוֹטֵר אֶת
 הַטָּפֶל אֶפְלוֹ אִם הוּא לָחֶם, כִּי אֵף שֶׁהֲלָחֶם חָשׁוּב
 מְאֹד בְּכָל מְקוֹם, וְהוּא בְּחִינַת דַּעַת, אֵף-עַל-פִּי-כֵן
 מֵאַחַר שֶׁעֲתָה אִינוֹ חֲפִץ בַּלָּחֶם כָּלֵל, רַק לְאֹכַל אוֹתוֹ
 הָעֶקֶר בְּעֵינָיו, וְהֲלָחֶם אִינוֹ אוֹכֵל כִּי אִם לְטָפֶל,
 בּוֹדֵאי בְּשַׁעַה זֹו צָרִיךְ לְשְׁלֵמוֹת נִפְשׁוֹ אוֹתוֹ הָעֶקֶר
 דִּיקָא, לְפִי חֵלְקֵי נִפְשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה שֵׁישׁ לוֹ אֲזוֹ,
 וְעַל-כֵּן מְבָרֵךְ עָלָיו וּפּוֹטֵר אֶת הַטָּפֶל. וּמִחֲמַת
 שְׁעֶקֶר שְׁלֵמוֹת הַנֶּפֶשׁוֹת וְעֲלִיתָן עַל-יַדֵי הַדַּעַת,
 עַל-כֵּן הוֹלְכִין אַחַר דַּעַת הָאָדָם, דְּהֵינּוּ אִם הִיְתָה
 דַּעְתּוֹ עַל הַפְּרוֹת, אֵף שֶׁלֹא הָיוּ לְפָנָיו, אִין צָרִיךְ

לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם וְכֵן לְהַפֵּךְ, כִּי עֶקֶר עֲלֵיָתָם וְתִקּוּנָם
 תְּלוּי בִדְעַת הָאָדָם; וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְנַהֵג כְּבוֹד
 בְּאֲכָלִין (שֶׁלֶחֶן עָרוּךְ, סִימָן קעא); כִּי בְּמָקוֹם
 שְׁמֵלֶבֶשִׁין נִפְשׁוֹת, צָרִיךְ לְנַהֵג בְּהֵן כְּבוֹד, כְּדִי
 שִׁיתְאוּוּ הַנִּפְשׁוֹת לְצֵאתָ, כִּי שְׂרָשֵׁן הוּא הַכְּבוֹד.
 וְעַל-כֵּן צָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִזָּהֵר בְּכְבוֹד
 הַמְּאָכְלִים, וּבִפְרָטִיּוֹת בִּפְרוֹת, לֹא לְזַלְזֵל בָּהֶם, כִּי
 יֵשׁ בָּהֶם נִפְשׁוֹת גְּבוּהוֹת (עֵינֵן לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, בְּרִכּוֹת
 הַפְּרוֹת, הַלְכָה א'), וּבִפְרָטִיּוֹת צָרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד עַל
 בְּרַכַּת הַפְּרוֹת, לְבָרֵךְ אוֹתָם בְּכּוֹנֵה גְדוּלָה עַד מְאֹד,
 כִּי בּוֹדָאֵי אִם הָאָדָם צָרִיךְ עֲכָשׁוּ לְאָכַל פְּרוֹת אֵלוֹ
 בּוֹדָאֵי הֵם שְׂיָכִים לְשֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְהוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן
 אֶת הַנִּשְׁמוֹת הַמְּגֻלְגְּלוֹת בָּהֶם, וְלִכֵּן חַיֵּב כָּל אָדָם
 לְאָכַל כָּל מִינֵי פְרוֹת שְׂמֵבִיאִים לְפָנָיו, כִּי בּוֹדָאֵי יֵשׁ
 בְּזֶה סוּדוֹת וְרִזֵּי דְרִזִּין כְּפִי שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁהוּא
 צָרִיךְ לְתַקֵּן אוֹתָם עֲכָשׁוּ דִיקָא, וְהָעֶקֶר לֹמַר אֶת
 בְּרַכַּת הַפְּרוֹת בְּכּוֹנֵה גְדוּלָה עַד מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי
 הַבְּרָכָה שְׂמֵבֵרֵךְ עַל הַפְּרוֹת וְעַל כָּל מִינֵי מְאָכָל,
 עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לָהֶם עֲלֵיהֶם גְּדוּלָה, הֵינּוּ לְהַנִּשְׁמוֹת
 הַמְּגֻלְגְּלוֹת בְּתוֹךְ הַפְּרוֹת. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ כָּל בַּר
 יִשְׂרָאֵל לֵידַע אִם מְכַבְּדִים אוֹתוֹ בְּאִיזָה מְאָכָל,
 שִׂידַע שְׂבוֹדָאֵי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה

וּנְפִלְאָה מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר צָרִיךְ עֲכָשׁוּ דִיקָא
 לְאָכַל אֶת הַמֵּאֲכָלִים הָאֵלוֹ לְפִי שְׂרֵשׁ נִפְשׁוֹ, רוּחוֹ
 וְנִשְׁמָתוֹ, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת נִפְשׁוֹ, רוּחַ, נִשְׁמָה שֶׁל אֵלוֹ
 הַמְּגַלְגָּלִים בְּתוֹךְ דְּבַר מֵאֲכָל זֶה, וְאִם יֹאכַל בְּכּוֹנָה
 גְּדוּלָה לְכוּן אֵיךְ שֶׁהַכֹּל אֶלְקוֹת גָּמוּר הוּא, אִזּוֹ דִיקָא
 בְּעֵת אֲכִילָתוֹ יִהְיֶה נֶעֱשֶׂה יִחוּד בֵּין קַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ אֶפְיִן בְּאֶפְיִן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל
 (לְקוּטֵי-מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סב) בְּבַחֲיַנְתָּ (רוּת ב,
 יד): "לֵעֵת הָאֲכָל גִּשְׁי הַלּוֹם", 'לֵעֵת הָאֲכָל' דִיקָא,
 וְהִבְרִיר וְהִזְכִּיר שֶׁל הַמֵּאֲכָלִים נֶעֱשֶׂה רַק עַל-יְדֵי
 אֲמוּנָה, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיס עֲצֻמוֹ הַיָּטִב בְּתוֹךְ
 הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, לִידַע וּלְהוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדֵי
 יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְדָבָר גְּדוּל וְדָבָר קָטָן — הַכֹּל
 בְּהַשְׁגַּחַת הַמֵּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנִּים
 עֲצֻמוֹ בְּאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וּבְפִרְטוּת בְּעֵת שֶׁאוֹכֵל
 אֵיזָה מֵאֲכָל, אִזּוֹ יַעֲלֶה אֶת הַמֵּאֲכָל לְשָׂרְשׁוֹ, וְיִתְקַן
 אֶת הַנִּשְׁמוֹת הַמְּגַלְגָּלוֹת בּוֹ, וְאֵין לְשַׁעַר וְאֵין לְתַאֲר
 אֶת זְכוּתָם בַּשָּׁמַיִם, וְעַל-כֵּן הָיוּ צְדִיקִים אוֹכְלִים
 בְּכּוֹנָה וּבְדַבְּקוֹת גְּדוּלָה, וְהָיוּ רוֹאִים אֵיךְ שֶׁפְּנִיָּהֶם
 הַקְּדוּשׁוֹת הָיוּ מְאֹדִימוֹת בְּעֵת הָאֲכִילָה, וְהַכֹּל מִפְּנֵי
 שֶׁאֲכָלוּ בְּכּוֹנָה גְּדוּלָה, וְכוּנּוֹ שְׁמוֹת וְיִחוּדִים עַל כָּל
 כֶּף וְעַל כָּל לְעִיסָה שֶׁרַק אֲכָלוּ וְלִעְסוּ; אֲשֶׁרֵי עֵין

רְאֵתָהּ זֹאת, אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי דְבִקֵּיהֶם, יְהִי חֶלְקֵנוּ
עִמָּהֶם תָּמִיד!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קצוּר שֶׁלַחַן עָרוּף

כָּלֵלִים בְּבִרְכָה רֵאשׁוֹנָה מְבֻרְכּוֹת הַנְּהַנִּין
 א. כְּתִיב (תְּהִלִּים כד, א): "לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ",
 שֶׁהַכֹּל הוּא כְּמוֹ הַקֹּדֶשׁ, וְכְמוֹ שְׁאִסוּר לְהִנּוֹת
 מִן הַקֹּדֶשׁ עַד לְאַחַר הַפְּדִיּוֹן, וְהַנְּהַנָּה מִן הַקֹּדֶשׁ
 בְּלֹא פְדִיּוֹן — מְעַל; כְּמוֹ-כֵן אִסוּר לְהִנּוֹת מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְרָכָה, וְהַבְּרָכָה הִיא הַפְּדִיּוֹן,
 וְהַנְּהַנָּה בְּלֹא בְרָכָה, כְּאִלוּ מְעַל בְּקֹדֶשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 שְׁמוֹ (בְּרַכּוֹת לה.); וְאִין שְׁעוֹר לְבִרְכָה רֵאשׁוֹנָה,
 שְׁאִפְלוּ אוֹכֵל אוֹ שׁוֹתָה כֹּל שֶׁהוּא חַיֵּב לְבָרֵךְ בְּרָכָה
 רֵאשׁוֹנָה:

ב. אַף-עַל-פִּי שְׁבִדֵּעֵבֵד אִם טָעָה וּבָרַךְ "שֶׁהַכֹּל"
 עַל כָּל דָּבָר, אֲפִלוּ עַל פֶּת אוֹ יַיִן — יֵצֵא,
 לְכַתְחֻלָּה אִסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֲלֹא צָרִיף לְלַמֵּד לְהַבִּין
 אִיזוֹ בְרָכָה יְבָרַךְ עַל כָּל מִין וּמִין, וְאֵף בְּדָבָר שְׂאִי
 אֶפְשָׁר לְבָרֵךְ מֵאִיזָה מִין הוּא אוֹ שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ
 הַפּוֹסְקִים, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְרִיעַ אִזוֹ יוֹצֵאִין בְּבִרְכַּת
 "שֶׁהַכֹּל", וְאִם הוּא דָּבָר שֶׁיִּכּוֹל לְפַטְרוֹ בְּתוֹךְ
 הַסְּעֵדָה עָדִיף טְפִי:

ג. הַדָּבָר שֶׁמְבָרְכִין עָלָיו לְאָכְלוֹ אוֹ לְשִׁתּוֹתוֹ אוֹ
 לְהַרִיחַ בוֹ אוֹ לַעֲשׂוֹת בוֹ מְצוּהָ, צָרִיף שִׁיקַח

אותו קדם הברכה ביד ימינו, ויכוון איזו ברכה הוא צריך לברך עליו, כדי שפשיזכיר את השם שהוא עקר הברכה, ידע מה שישים ויברך, ואם לא אחזו כלל, אלא שהיה לפניו כשברך עליו — יצא, אבל אם לא היה לפניו כלל כשברך, אלא שהביאו לו אחר-כך, אף-על-פי שבשעת הברכה היתה דעתו עליו — לא יצא, וצריך לברך שנית:

ד. נטל בידו פרי לאכלו וברך עליו, ונפל מידו, ואבד או נמאס עד שאינו ראוי לאכילה, וכן אם ברך על כוס משקה ונשפך הכוס, אם יש לפניו עוד ממין זה, וגם דעתו היתה לאכל או לשותות יותר ממה שלקח בידו, ואם-כן היתה הברכה גם על הנשאר, ואינו צריך לברך שנית, אבל בסתם, לא חלה הברכה רק על מה שהיה בידו וצריך לברך שנית. וכן אפלו אם היתה דעתו לאכל או לשותות יותר אלא שלא היה לפניו בשעת הברכה והובא לו עתה, צריך לברך שנית אפלו בענין שאם היה אוכל או שותה את הראשון לא היה צריך לברך על זה שהובא לו הכא שאני:

ה. צריך שלא יפסיק יותר מכדי דבור בין הברכה לאכילה, ואפלו בשעת לעיסה אסור להפסיק עד שיבלע, [דהא על הלעיסה אינו צריך ברכה],

וְאִם הַפְּסִיק בְּדַבּוּר בֵּין הַבְּרָכָה לְאֲכִילָה, שְׁלֹא מֵעַנִּין הָאֲכִילָה — צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ; אֲבָל אִם שָׁהָה בְּשִׁתִּיקָה — אֵינוֹ צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ. וְשִׁהִיָּה שֶׁהִיא לְצַרֵּף הָאֲכִילָה לֹא חֹשֵׁב הַפְּסִיק כָּלֵל. וְלִכֵּן כְּשֶׁרוּצָה לֶאֱכֹל פְּרִי גָדוֹל וְלַחֲתוֹךְ מִמֶּנּוּ חֲתִיכוֹת יְבָרֵךְ כְּשֶׁהִפְרִי שָׁלֵם, מִשּׁוּם דִּמְצוּהָ לְבָרֵךְ עַל הַשָּׁלֵם, וְהִשְׁהִיָּה לֹא הוּי הַפְּסִיק מִשּׁוּם שֶׁהִיא לְצַרֵּף הָאֲכִילָה. אֲךָ כְּשֶׁרוּצָה לֶאֱכֹל אֵיזָה פְּרִי וְאֵין לוֹ יוֹתֵר, וַיֵּשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא פְּרִי זֶה מִתְלַע שְׁאֵינוֹ רְאוּי לְאֲכִילָה, יִפְתַּחֲנוּ וַיְבַדְּקֵנוּ קִדְּם הַבְּרָכָה:

ו. הַשׁוֹתֶה מִיָּם וְשׁוֹפֵף מְעַט קִדְּם שְׁתִּיתוּ מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ מִיָּם הָרְעִים, יִשְׁפֹּף קִדְּם שִׁיתְחִיל לְבָרֵךְ. וְלֹא אַחֲרֵי הַבְּרָכָה, מִשּׁוּם בְּזִיוֹן הַבְּרָכָה:

ז. הַטּוֹעֵם אֶת הַתְּבַשִּׁיל אִם צָרִיךְ מְלַח וְכִיּוֹצֵא בּוֹ וּפּוֹלֵט, אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ; אֲבָל אִם בּוֹלֵעַ — יֵשׁ סִפֵּק אִם צָרִיךְ לְבָרֵךְ, כִּיּוֹן שֶׁהוּא בּוֹלֵעַ, אוֹ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כִּיּוֹן שְׁאֵין כּוֹנְנֵתוֹ לְאֲכִילָה, וְלִכֵּן יִזְהַר שְׂיִכּוֹן לְהַגּוֹת מִמֶּנּוּ בְּתוֹרַת אֲכִילָה, וַיְבָרֵךְ עָלָיו וַיְבַלֵּעַ:

ח. הָאוֹכֵל אוֹ שׁוֹתֶה לְרַפּוּאָה; אִם הוּא דָּבָר מְטַעֵם וְנִהְיָה מִמֶּנּוּ, מְבָרֵךְ עָלָיו לְפָנָיו וְלֹאֲחֲרָיו בְּרָכָה הָרְאוּיָה לוֹ, וְאֶפְלוֹ הוּא דָּבָר אֲסוּר, כִּיּוֹן שֶׁהַתּוֹרָה

בְּרַכַּת הַפְּרוֹת

הַתִּירָה לוֹ עֵתָה צָרִיף הוּא לְבָרֵךְ עָלָיו, וְאִם הוּא
דָּבָר מֵר שְׂאִינוֹ נִהְנֶה מִמֶּנּוּ — אִינוֹ מְבָרֵךְ עָלָיו,
הַשּׁוֹתֶה בִּיצָה חִיָּה לְצַחְצַח קוֹלוֹ, אֵף שְׂאִינוֹ נִהְנֶה
מִטַּעֲמוֹ, נִהְנֶה מִמְּזוֹנוֹ דְּמִיּוֹן זֵיץ, וּמְבָרֵךְ עָלָיו:

חַיֵּי אָדָם

כָּלֵלִים בְּבִרְכָּה רֵאשׁוֹנָה וּבְבִרְכָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁל בְּרֻכּוֹת
הַנְּהַנִּין

כְּתִיב (תְּהִלִּים כד, א): "לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ",
וְאִם-כֵּן הַכֹּל הוּא כְּמוֹ הַקֹּדֶשׁ, וְכִמוֹ שְׂאִסוּר
לְהֵנוֹת מִהַקֹּדֶשׁ כִּי אִם לְאַחַר פְּדִיוֹן, וְהַנְּהַנֶּה מֵהֶם
בְּלֹא פְדִיוֹן מֵעַל בְּקֹדְשֵׁי ה', כֵּן אָסוּר לְיִהְיֹת
מִהָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְרָכָה, וְהוּא הַפְּדִיוֹן, וְהַנְּהַנֶּה
בְּלֹא בְרָכָה, כְּאִלוֹ מֵעַל בְּקֹדְשֵׁי ה', וּלְפִיכָךְ תִּקְנוּ
אֲנָשִׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה לְבָרֵךְ עַל כָּל דְּבָר וְדָבָר שֶׁנִּהְנִין
מִמֶּנּוּ. וְכִמוֹ שְׂאָדָם חַיֵּב לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְפִי
עֲנִינּוֹ, כְּדִכְתִּיב (תְּהִלִּים סח, כ): "בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם",
וְדַרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָּה (בְּרֻכּוֹת מ.) דְּרָצָה
לוֹמַר בְּכָל יוֹם וְיוֹם תֵּן לוֹ מֵעֵין בְּרֻכּוֹתָיו, דְּוַדַּאי

אין מהראוי לברך בשבת ברכות הראויות לפסח וכיוצא בו, כן צריך לברך על כל דבר ודבר ברכתו הראויה לו. ולכן תקנו חכמינו, זכרונם לברכה, לברך על כל מין ומין לפניו, והם ששה: 'המוציא', 'בורא מיני מזונות', 'בורא פרי הגפן', 'בורא פרי העץ', 'בורא פרי האדמה', 'שהכל', וצריך לומר 'נהיה' בסגול, שהוא לשון בינוני וכן הם כל הברכות, ולא בקמ"ץ תחת היו"ד, שהוא לשון עבר (סימן רד במגן אברהם, סעיף קטן יד), ואין מברכין אלא על דבר שיש בו ממש והגוף נהנה ממנו, ולכן אין מברכין על קול ערב ולא על רחיצה וסיכה, שאין נכנסין לגוף (מגן אברהם סימן רטז):

כתיב בתורה (דברים ח, י): "ואכלת ושבעת וברכת", וזוהי מצות עשה מן התורה — לברך אחר אכילת לחם לכולי עלמא, ולדעת הרבה פוסקים גם על שבעה מינים, וכיון שמצינו מצות עשה דאורייתא לברך אחר הנאתו, תקנו אנשי פניסת הגדולה לברך על כל דבר שאוכל ברכה אחרונה, והן שלשה: ברכת המזון, וברכה אחת מעין שלש ובורא נפשות:

ברכה אחת מעין שלש היא ברכת 'על המחיה' או

'עַל הַגֶּפֶן' או 'עַל הָעֵץ', לְפִי שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת בְּבְרָכָה
 אַחַת מֵעֵין שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁבְּבְרַכַּת הַמָּזוֹן, דְּהֵינּוּ נִגְד
 בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה 'הֶזֶן אֶת הַכֹּל', אוֹמְרִים כָּאֵן 'עַל
 הַמַּחֲיָה' או 'עַל הַגֶּפֶן' או 'עַל הָעֵץ', וְנִגְד בְּרָכָה
 שְׁנֵיָה שֶׁהִיא 'עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן', אוֹמְרִים כָּאֵן
 'וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְכוּ', וְנִגְד בְּרָכָה שְׁלִישִׁית
 שֶׁהִיא 'בוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם', אוֹמְרִים כָּאֵן 'וּבִנֵּה
 יְרוּשָׁלַיִם', וְנִגְד 'הַטּוֹב וְהַמִּיטִיב', שֶׁהִיא בְּרָכָה
 רְבִיעִית בְּבְרַכַּת הַמָּזוֹן אוֹמְרִים גַּם-כֵּן 'כִּי אַתָּה ה'
 טוֹב וּמִיטִיב לְכֹל', וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּבְרָכָה זוֹ
 מֵעֵין ד' בְּרָכוֹת נִקְרָאת מֵעֵין שְׁלֹשׁ, לְפִי שֶׁעֲקָר
 בְּרַכַּת הַמָּזוֹן מִן הַתּוֹרָה הֵם רַק שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת,
 וְהַטּוֹב וְהַמִּיטִיב מְדַרְבָּנֵן:

בְּרֻכּוֹת הַנְּהַנִּין

על היין:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

על תבלין מחמשת מיני דגן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בוֹרֵא מִיְּנֵי מִזֻּנוֹת:

על פרות משבעת המינים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ:

ואחר-כך מברך ברכה אחרונה שהיא מעין שלש

בְּרַכַּת מַעֲיֵן שְׁלֹשׁ

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
עַל

אחר רביעית יין: הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן

אחר פרות משבעת המינים: הָעֵץ וְעַל פְּרֵי הָעֵץ

אחר אכילת מזונות: הַמַּחִיָּה וְעַל הַכֶּלְפָּלָה

אחר אכילת מעשה דגן ושתיית יין:

הַמַּחִיָּה וְעַל הַכֶּלְפָּלָה וְעַל הַגֶּפֶן וְעַל

פְּרֵי הַגֶּפֶן

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה, וְעַל אֶרֶץ חֲמֵדָה

טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית וְהַנְּחֹלֶת

לְאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבֵּעַ

מִטּוֹבָהּ. רַחֵם נָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל

יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, וְעַל

צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל

הַיְכָלְךָ. וּבִנְהַ יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ

בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ, וְהֶעֱלֵנוּ לְתוֹכָהּ

וְשִׂמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ, וְנֹאכֵל מִפְּרִיָּהּ

וְנִשְׂבַּע מִטּוֹבָהּ, וְנִבְרַכְךָ עָלֶיָּהּ

בְּקֹדֶשׁהּ וּבְטַהֲרָהּ.

כִּי אַתָּה יְהוָה טוֹב וּמִיֵּטִיב לְכֹל וְנוֹדָה

לְךָ עַל הָאָרֶץ

עַל הַיַּיִן

וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל

הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי גִפְנָה.

על פרות משבעת המינים

וְעַל הַפְּרוֹת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל
הָאָרֶץ וְעַל פְּרוֹתֶיהָ.

אחר מעשה דגן מחמשה מיני דגן

וְעַל הַמַּחִיָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל
הָאָרֶץ וְעַל הַמַּחִיָּה וְעַל הַכֹּלְכָלָה.

אחר אכילת מעשה דגן ושתיית יין:

וְעַל הַמַּחִיָּה וְעַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל הָאָרֶץ וְעַל
הַמַּחִיָּה וְעַל הַכֹּלְכָלָה וְעַל פְּרֵי גִפְנָה.

על דבר שאין גדולו מן הארץ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדַבָּרוֹ:

על ירקות:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בוֹרֵא פְּרֵי הָאָדָמָה:

על פרות שאינם משבעת המינים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ:

ואחריהם מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא נִפְשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנִן,
עַל כֹּל מַה שֶּׁבָרָאת לְחַיִּיִּם בָּהֶם נִפְשׁוֹ
כֹּל חַי, בְּרוּךְ חַי הָעוֹלָמִים: